

جامعة المصطفى العالمية

کتابخانه جامع

الجامعة العلوم

پژوهش و تحقیق و پژوهش

و توسعه و پژوهش و تحقیق

مجمع آموزش عالی امام خمینی (ره)
مدرسه عالی قرآن و حدیث
پایان نامه کارشناسی ارشد رشته تفسیر و علوم قرآن

عنوان:

قرآن و رسانه‌های دیداری با تأکید بر تلویزیون‌های افغانستان

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین سلمان رضوانی زید عزه

استاد مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد حسن زمانی زیده عزه

دانش پژوه:

سید محمد تقی حیدری

کد رایانه‌ای: ۱۱۵۲۶۲۵

سال تحصیلی ۱۳۸۹-۹۰

چکیده

با توجه به اهمیت رسانه‌ها در دنیای جدید و نیز اهمیت دوچندان آن در فضای فرهنگی افغانستان، این پایان نامه به بررسی مناسبات تلویزیون و معارف قرآنی در افغانستان پرداخته است. از این روی در فصل اول قرآن به عنوان رسانه‌ای الهی، به ویژگی‌های قرآن، اهداف، کارکردها و آثار قرآن پرداخته شده است.

در فصل دوم، تاریخچه و ماهیت رسانه تلویزیون، کارکردها و نقش آن و مباحث نظری مرتبط با آن پرداخته شده است.

پس از بررسی ویژگی‌های رسانه‌ای قرآن به عنوان یک رسانه و تلویزیون به عنوان رسانه‌ای دیگر، در فصل سوم به کارکردها، اثرات قرآن و تلویزیون و نیز بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌های این دو رسانه پرداخته شده و نگاهی مقایسه‌ای صورت گرفته است. گرچه مقایسه این دو که یکی منشأ الهی دارد و دیگری منشأ بشری چندان آسان به نظر نمی‌رسد.

در فصل چهارم، به انواع قالب‌های برنامه‌سازی قرآنی معمول در رسانه‌های دینی اشاره شده است. در این میان از قالب‌های پخش سخنرانی‌های مذهبی، میزگردهای مرتبط با معارف قرآنی، مستندهای قرآنی، فیلم و سریال و ... نام برده شده و این قالب‌های برنامه‌سازی به عنوان الگوی برنامه‌سازی قرآنی به تلویزیون‌های افغانستان پیشنهاد می‌گردد.

در فصل پنجم به مناسبات شبکه‌های تلویزیونی افغانستان، و معارف قرآنی اشاره شده است و گفته آمده که متأسفانه با توجه به حجم تهاجم فرهنگی در افغانستان بیشتر رسانه‌ها مغایر فرهنگ اسلامی و معارف قرآنی به پیش می‌روند، مانند تلویزیون‌های «طلوع»، «افغان» و «امروز» و ... که در نتیجه فرهنگ اسلامی جامعه را تهدید می‌کنند. و نیز چند شبکه اسلامی دیگر مانند تلویزیون‌های «تمدن»، «نور» و «کوثر» که پخش برنامه‌های قرآنی دارند، اما از لحاظ کیفی قابل توجه نمی‌باشد. در سرانجام این فصل راهکارهای مناسبی برای افزایش کیفی و کمی برنامه‌سازی قرآنی در افغانستان پیشنهاد شده و سرانجام با ارائه نتیجه پایان نامه به انتها رسیده است.

فهرست مطالب

۲.....	مقدمه
۳.....	بیان مسأله
۳.....	سوال اصلی
۴.....	سوالات فرعی
۴.....	سابقه تحقیق
۴.....	ضرورت تحقیق
۵.....	اهداف تحقیق
۵.....	نوآوری تحقیق
۵.....	روش تحقیق
۵.....	قلمرو تحقیق
۶.....	فصل اول: قرآن، رسانه الهی
۷.....	مقدمه
۸.....	قرآن؛ رسانه آسمانی
۱۰.....	ارکان پیام در قرآن
۱۰.....	۱- ویژگی‌های فرستنده پیام در قرآن
۱۱.....	۲- ویژگی‌های قرآن
۱۱.....	۱- قرآن؛ تجلی صفات الهی
۱۲.....	۲- جامعیت و جهانشمولی
۱۴.....	۳- هماهنگی قرآن با فطرت و عقل
۱۵.....	۴- گستردگی معانی قرآن
۱۶.....	۳- ویژگی‌های پیام‌آور در قرآن

۱۷	الف) عصمت .....
۱۸	ب) علم و ایمان به حقانیت پیام .....
۱۸	ج) تلاش در راه هدف .....
۲۰	د) شرح صدر .....
۲۱	ه) فرمان به صبر و یاد خدا .....
۲۲	و) دلسوزی برای گیرندگان پیام (مخاطبان) .....
۲۲	۴- ویژگی مخاطبان قرآن .....
۲۲	۱. عموم مردم .....
۲۳	۲. افراد و گروه‌های خاص .....
۲۵	اهداف، کارکردها و آثار قرآن .....
۲۵	۱- ذکر و غفلت‌زدایی .....
۲۷	۲- تبیین حق .....
۲۷	۳- تفکر .....
۲۸	الف) مبدأشناسی .....
۲۸	ب) انسانشناسی .....
۲۸	ج) معادشناسی .....
۲۸	۴- هدایت .....
۲۹	۵- ایمنی از عذاب .....
۳۰	۶- شفا .....
۳۰	۷- رهایی از فتنه‌ها .....
۳۲	۸- امیدواری .....
۳۳	۹- معنابخشی .....
۳۴	نمونه‌هایی از پیامهای قرآن .....
۳۵	۱. اثبات وحی و رسالت .....
۳۵	۲. بیان الهی بودن ادیان .....
۳۶	۳. یکسانی دعوت پیامبران .....
۳۶	۴. بیان مشترک بودن دین محمد و دین ابراهیم .....
۳۶	۵. بیان یاری خداوند به پیامبران و مؤمنان .....

۶. فرمانده و بیان در ۴۷
۷. بیان در لغت ۴۷
۸. بیان قدرت معنا در امور عارفی حالات ۴۷
۹. شعر تصنیفی انسان ۴۷
۱۰. تزیین سخن و ریاضت و تقوا ۴۸
- ساختار، سبک و زمانه قرآنی ۴۹
- روش‌های انتقال پیام در قرآن ۵۱
- ۱- روش تلمیحی ۵۱
- ۲- روش تشبیه و استعاره ۵۱
- ۳- روش ذکر ۵۲
- ۴- روش استعاره‌سازی ۵۲
- سبک‌های هنری قرآن ۵۳
- ۱- داستان ۵۳
- ویژگی داستان‌های قرآن ۵۷
- ۲- مثل ۵۸
- کاربردهای مثل ۵۹
- فصل دوم: رسانه تلویزیون** ۶۱
- تاریخچه تلویزیون ۶۲
- ماهیت رسانه (تلویزیون) ۶۲
۱. نظریه ابزارنگاری (موشیسانه) ۶۳
۲. نظریه ذات‌گرایانه ۶۳
۳. نظریه اقتصادگرایانه (میان) ۶۹
- ویژگی‌های خاص تلویزیون ۶۹
- تلویزیون رسانه زمینی و سکولار ۶۹
- تبدیل معقول به محسوس ۷۱

۶۲	ویژگی‌های وسایل ارتباط جمعی .....
۶۴	کارکردها و نقش‌های وسایل ارتباط جمعی .....
۶۴	۱- نقش خبری .....
۶۴	۲- نقش همگن‌سازی .....
۶۵	۳- نقش آگاه‌سازی .....
۶۵	۴- احساس تعلق اجتماعی .....
۶۶	اثرات وسایل ارتباط جمعی .....
۶۷	نقش‌های تلویزیون .....
۶۷	۱- تبلیغات تجاری .....
۶۸	۲- تبلیغات سیاسی .....
۶۹	۳- نقش تفریحی و گذراندن اوقات فراغت .....
۷۱	۴- نقش خبری و آگاه‌سازی .....
۷۱	۵- نقش آموزشی .....
۷۲	تأثیر تلویزیون .....
۷۳	۱. دیدگاه تندروانه (منفی‌اندیش) .....
۷۳	۲. دیدگاه تندروانه (مثبت‌اندیش) .....
۷۴	۳- دیدگاه متعادل .....
۷۴	آثار تلویزیون .....
۷۴	آثار مطلوب .....
۷۵	آثار نامطلوب .....
۷۶	کارکردهای تلویزیون در افغانستان .....
۷۷	تهاجم فرهنگی؛ مهم‌ترین کارکرد شبکه‌های تلویزیونی در افغانستان .....
۷۹	فصل سوم: قرآن و تلویزیون .....
۸۰	مقایسه کارکردها و اثرات قرآن و تلویزیون .....
۸۰	ویژگی‌های خاص قرآن کریم به عنوان رسانه .....

۸۰	۱. حق محوری .....
۸۱	۲. رحمت گستری .....
۸۱	۳. طاغوت ستیزی .....
۸۲	۴. دفاع از ارزش‌ها .....
۸۳	۵. واقعیت‌گرایی .....
۸۳	۶. مدیریت ارزشی رسانه .....
۸۵	الف. شباهت‌ها .....
۸۶	ب. تفاوت‌ها .....
۸۶	۱- غفلت زدایی در برابر غفلت زایی .....
۸۸	۲- هدایت در برابر گمراهی .....
۹۰	۳- تبلیغ الهی در برابر تبلیغ شیطانی .....
۹۱	۴- خبررسانی رحمانی و خبررسانی شیطانی .....
۹۴	۵- بیان حقیقت و قلب حقیقت .....
۹۶	۶- رسانه الهی و رسانه سکولار .....
۹۸	جایگاه رسانه در فرهنگ دینی اسلام .....
۱۰۰	ضوابط رسانه دینی .....
۱۰۵	فصل چهارم: ساختارهای برنامه‌سازی قرآنی .....
۱۰۶	مقدمه .....
۱۰۸	فرم و قالب در برنامه‌های تلویزیونی قرآنی .....
۱۰۸	ساختار برنامه تلویزیونی .....
۱۰۹	قالب‌های مستعد برنامه‌های تلویزیونی .....
۱۰۹	۱- مستند .....
۱۱۰	مستندهای قرآنی .....
۱۱۱	سینمای مستند در افغانستان .....
۱۱۳	۲- نمایش و برنامه‌های نمایشی .....
۱۱۵	۳- انیمیشن .....

- ۱۱۶ ..... ۴- برنامه‌های گزارشی
- ۱۱۷ ..... ۵- مسابقه
- ۱۱۸ ..... ۶- سخنرانی یا درسی
- ۱۱۹ ..... ۷- نماهنگ
- ۱۲۰ ..... **فصل پنجم: قرآن و شبکه‌های تلویزیونی در افغانستان**
- ۱۲۱ ..... افغانستان و فرهنگ اسلامی و قرآنی
- ۱۲۱ ..... ورود اسلام به افغانستان
- ۱۲۳ ..... نگاهی به تشیع در افغانستان
- ۱۲۵ ..... تاریخچه تلویزیون در افغانستان
- ۱۲۷ ..... شبکه‌های تلویزیونی در افغانستان
- ۱۲۷ ..... ۱- تلویزیون تمدن
- ۱۲۸ ..... ۲- تلویزیون نور
- ۱۲۸ ..... ۳- شبکه تلویزیونی سپهر
- ۱۲۸ ..... ۴- تلویزیون شمشاد
- ۱۲۹ ..... ۵- تلویزیون آرزو
- ۱۲۹ ..... ۶- تلویزیون نگاه
- ۱۲۹ ..... ۷- تلویزیون کوثر
- ۱۳۰ ..... ۸- تلویزیون راه فردا
- ۱۳۰ ..... ۹- تلویزیون امروز
- ۱۳۱ ..... ۱۰- رادیو - تلویزیون تعلیمی و تربیتی افغانستان
- ۱۳۱ ..... ۱۱- تلویزیون آینه
- ۱۳۲ ..... ۱۲- تلویزیون افغان
- ۱۳۲ ..... ۱۳- تلویزیون طلوع
- ۱۳۳ ..... ۱۴- تلویزیون لمر
- ۱۳۳ ..... ۱۵- تلویزیون ملی
- ۱۳۳ ..... ۱۶- تلویزیون «آریانا»

۱۳۳.....	کارکردهای تلویزیون در افغانستان
۱۳۶.....	علل تشدید بحران هویت از سوی رسانه‌های افغانستان
۱۳۶.....	۱- وابستگی؛ ابتذال فرهنگی
۱۳۷.....	۲- کمبود برنامه‌های تولیدی
۱۳۷.....	۳- قحط معنا؛ در میان نام‌ها
۱۳۸.....	فصل ششم: راهکارها و پیشنهادها
۱۴۲.....	نتیجه
۱۴۵.....	پیشنهاد موضوعات تحقیقی
۱۴۶.....	Abstract
۱۴۷.....	فهرست منابع و مآخذ